

ALTIN KİTAPLAR
AKADEMİ

YAYIN HAKLARI

© Öğrenme Meraklıları
Altın Kitaplar Yayınevi

YAYIN DANIŞMANI

Dr. Nilay Yılmaz

YAYIN KOORDİNATÖRÜ

Hülya Şat

EDİTÖR

Aykut Tanrıku

KAPAK

Gülhan Taşlı

SAYFA TASARIMI VE ÇİZİMLER

Seda Kayrancıoğlu

SAYFA UYGULAMA

Lale Göktürk

BASKI

1. BASIM / Ağustos 2021 / İSTANBUL

LARUS YAYINEVİ VE TİCARET AŞ

Bağlar Mah. 62. Sok. Yıldızlar Plaza No.: 10/A 34212 Bağcılar, İstanbul

Tel: 0.212.446 38 88 Sertifika No.: 49657

BU KİTABIN HER TÜRLÜ YAYIN HAKLARI FİKİR VE SANAT ESERLERİ
YASASI GEREĞİNCE ALTIN KİTAPLAR AKADEMİ'YE AİTTİR.
ALTIN KİTAPLAR AKADEMİ, ALTIN KİTAPLAR YAYINEVİ'NİN TESCİLLİ MARKASIDIR.

ISBN 978 - 625 - 7659 - 02 - 4

ALTIN KİTAPLAR YAYINEVİ

Gülbahar Mah. Altan Erbulak Sok. Maya Han Apt No.: 14 Kat: 3 Şişli / İstanbul

Yayınevi Sertifika No.: 44011

Tel: 0.212.446 38 86 pbx

Faks: 0.212.446 38 90

<http://www.altinkitaplar.com.tr>

info@altinkitaplar.com.tr

PROF. DR. CEM BALÇIKANLI
PROF. DR. KEMAL SİNAN ÖZMEN

Çocuğum İngilizce Öğreniyor

"Anne Babalar İçin Yol Haritası"

Eřim Canan Altınkaya zmen'e, oğullarım Deniz'e ve Tuna'ya...
Prof. Dr. Kemal Sinan zmen

*Bulunduęu yerden beni izleyen canım babama ve varlığıyla
bana gc veren sevgili anneme...*

Prof. Dr. Cem Balçıkanlı

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ	7
ÖĞRETMENLERE ÖZEL	10
KİTABIN SÖYLEMİ	11
A. İNGİLİZCE ÖĞRENİMİNDE VELİLER VE ÇOCUKLAR	13
1. İngilizce Yeterlik Seviyeleri.....	16
2. İngilizceyi İyi Bilmek.....	19
3. Çocuklarımız Nasıl Düşünür?.....	26
4. Dil Öğrenme Eylem Planı	31
B. VELİLERDEN GELEN SORULAR	35
1. İngilizce Çalışırken Çocuğuma Nasıl Yardım Etmeliyim?	35
2. Çocuğumu Nasıl Yönlendireceğim?	39
3. Çizgi Filmleri İngilizce İzlemek Faydalı mıdır?	44
4. İkinci Yabancı Dil Konusunda Ne Yapmalıyız?	46
5. Neden Anlıyorum ama Konuşamıyorum?	47
6. Hikâye Okumak mı, Dil Bilgisi Çalışmak mı?	48
7. Yurt Dışında Eğitim İçin Neler Yapmalıyız?.....	51
8. Çocuğumla Sadece İngilizce Konuşmam Faydalı mıdır?.....	52
9. İngilizce Öğrenmenin Entelektüel Katkıları Nelerdir?	53
10. Çocuğumun İngilizce Konuşurken Heyecanlanması Normal midir?.....	56

C. VAKALARDAN PRENSİPLERE	59
1. Yaz Tatilinde Yabancı Dil Çalışmadan Olmaz.....	59
2. Kelimeleri Oyunla Tekrar Edebiliriz.....	65
3. Teyzemlerle İngilizce Konuşmak İstemiyorum Baba	68
4. Native Speaker Öğretmenler Her Zaman Yarar Sağlamayabilir	72
5. Yabancı Dil Öğrenme Sürecinde Sabırlı Olmak Zorundayız	79
6. Çocuklarımız Her Zaman Bizim Gibi Öğrenmezler.....	83
7. Çocuklarımız Arkadaşlarıyla İngilizceyi Daha İyi Öğrenebilir	87
8. Oyun Ablalarının Yabancı Dil Öğrenmeye Etkisini Konuşalım.....	90
9. Yabancı Dil Öğrenmeye İhtiyaç Duyan Bireyler Yetiştirmeliyiz	94
10. Yabancı Dil Öğrenmek İçin İlla Yurt Dışında Yaşamak Zorunda Değiliz	97
11. Yabancı Dil Öğrenme Sürecinde Web Teknolojilerinden Yararlanmak Gerekir	101
12. Çocuğunuzun Yeteneklerini Asla Başka Bir Çocuğunkilerle Karşılaştırmayın.....	105
13. Dislektik Çocuklarımızın Dil Öğrenme Serüvenlerinde Yapılacak Pek Çok Şey Var.....	109
14. Her Çocuğun Yabancı Dil Gelişim Süreci Birbirine Benzemez	114
15. Bilgisayar Oyunları Yabancı Dil Öğreniminde Etkili Bir Araçtır.....	117
16. Bırakın Çocuğunuz İngilizceyi Keyifli Bir Şekilde Öğrensin.....	124
17. Geçen Sene İngilizcesi Daha İyiydi ama!.....	128
18. Maddenin Üç Hâlinin İngilizcelerini Biliyorum	131
19. Teknoloji, Yabancı Dilde Çocuklarımızın Dostu Olabilir.....	137
20. Nasıl İngilizce Çalışacağımı Bilmiyorum.....	141
D. YAPINIZ, YAPMAYINIZ!	147
E. OKULLARA VE DİL KURSLARINA DOĞRU SORULARI SORMAK	151
SON SÖZ	153

ÖN SÖZ

Bu kitabı, yıllardır yakın çevremizin ve eğitim seminerlerinde tanıştığımız velilerin, çocuklarının yabancı dil öğrenimine dair yönelttiği sorular ışığında yazmaya karar verdik. İkişer çocuğa sahip iki baba olarak bizler de dünyayı anlayan ve yabancı dilde etkili iletişim kurabilen bireyler yetiştirmek istiyoruz ve bunun için çaba sarf ediyoruz. Çocuklarımızın hem ana dillerini hem de İngilizceyi yüksek bir yeterlik seviyesinde kullanabilmelerinin, derin bir iç dünya geliştirebilmeleri ve gelecekte iş yaşamlarında başarıyı yakalayabilmeleri için elzem olduğu hepimizin malumudur.

Çocuklarının geleceğini tasarlamak isteyen velilerin ise özellikle evde İngilizce (veya başka bir yabancı dil) öğrenen çocuklarına nasıl yaklaşmaları gerektiği konusunda, bilimsel literatür dışında genel okur kitlesi için yeterli kaynak olmadığına gördük. Olan kaynaklar ağırlıklı yabancı dil öğretimi alanının literatür taramaları ve bilimsel metinlerdir, ki bu metinler genel okur kitlesine hitap etme amacı gütmazler. Bilhassa ülkemizin eğitim dinamiklerini temel alan, velilerin evde çocuklarına nasıl yardımcı olabileceği konusunda önerilerde bulunan bir kaynağa ihtiyaç olduğu su götürmez. Bu eksikliği giderirken amacımız; yabancı dil öğrenimi alanının temellerini esas alarak, sohbet havasında sizlere bu süreci anlatmak, evde yabancı dil çalışan çocuğunuza nasıl destek olabileceğiniz konusunda somut örneklerle sizlere yol göstermek ve yabancı dil eğitimine ilişkin bir bilinç oluşturmaktır.

Kitapta okuyacağınız tüm vakalar ve yanıtlanan sorular gerçek yaşamdan alınmadır. Bizlere yıllardır sorulan tüm soruları ana soru başlıkları altında derleyerek

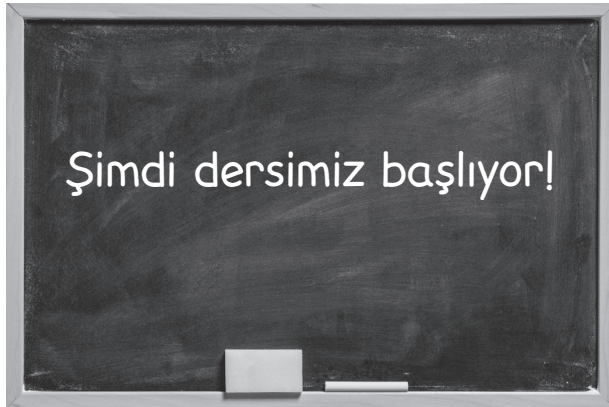
yanıtlamaya çalıştık. Bu yanıtları hazırlarken alanyazının temel kuramlarından faydalandık, fakat aynı zamanda ülkemizin eğitim kültürünü, dinamiklerini ve gerçekliğini de göz önünde tutarak salt kuramsal yanıtlar yerine, sizler için gerçekten çözüm mahiyetinde olacak gerçekçi yanıtlar üretmeye özen gösterdik. Alanyazında bulunan araştırmaların büyük bir çoğunluğunun, yapıldığı ülkenin ve bağlamın sosyal ve kültürel dinamikleriyle anlamlı olduğunun farkındayız. Bu açıdan sizlere verdiğimiz yanıtlarda bilimsellik esasını korurken, yerel özelliklerimizin de farkında olarak argümanlar geliştirmeye çalıştık. Velilerin bahsettiği durumları ise genel vakalara çevirerek ve veli-öğrenci isimlerini anonim bir biçimde kullanarak sizlere somut örnekler sunmak istedik. Tüm bu soruları ve vakaları analiz ederken, yabancı dil öğrenimi ve ikinci dil ediniminin temel kuramlarını teknik terimlerden ve bilimsel kavramlardan arındırarak basit bir Türkçeye ifade ettik ve sizlere çocuğunuz evde İngilizce çalışırken nasıl davranmanız gerektiği konusunda bir bakış açısı sunmak istedik. Öte yandan yabancı dil öğretimi konusuna uzun yıllar önce İngilizce öğretmenliğiyle giriş yapmış iki akademisyen olarak; okul, dil kursu ve ev ortamında yaşamanız muhtemel tüm vakaları gerçekçi bir biçimde ele aldık ve sizlere ülkemizin genel eğitim bağlamı çerçevesinde pratik önerilerde bulunduk.

Kitapta okuyacağınız tüm vakaların ve yanıtlarını bulacağınız tüm soruların, sizlerin genel anlamda eğitime, özelde ise yabancı dil öğrenmeye dair kanılarınızı ve görüşlerinizi güncelleyeceğini umuyoruz. Türk eğitim sisteminde yetişmiş iki akademisyen ve yaşam boyu öğrenciler olarak, toplumda İngilizce öğrenmeye dair hurafelerin, yanlış kanıların ve inançların neler olduğunu biliyoruz. Öğrenme ve öğretmeye dair inançlarımızın da büyük bir kısmının güncellenmesi gerektiğinin farkındayız. Bu çalışma sizlere çağdaş eğitim bilimleri ve ikinci dil edinimi alanlarının güncel yaklaşımlarını sunarak eğitim ve öğretime dair inançlarınızı güncellemenizi hedeflemektedir.

Eğitimcilik, dil öğretmenliği eğitim fakültesinde alınan lisans eğitiminin yanı sıra uzun yıllar deneyim ve olgunlaşma gerektiren profesyonel alanlardır. Bir dili iyi bilmek başka bir şeydir, o dili öğretebilme yeterliklerine sahip olmak başka bir iştir. Bu noktada mesleğini iyi bilen öğretmenlere, doğru tasarlanmış dil öğretim programlarına ihtiyacımız var. Öte yandan iyi öğretmenler kanalıyla veya el yordamıyla keşfettiğimiz kişisel öğrenme yöntem ve tekniklerimiz de var. Bu kişisel tekniklerimizin kati ve nihai doğru öğretim metodolojisi olduğuna inanmamız ve bunları çocuklarımıza dikte etmemiz büyük bir yanlıştır. Sizlere bu kitapta,

okul veya dil kursunda profesyonel İngilizce öğretmenlerinin çalışmalarına bir veli olarak nasıl katkı sağlayabileceğinizi ve çocuğunuzun motivasyonunu nasıl pekiştirebileceğinizi anlatacağız. Başka bir deyişle bu kitabı okuduktan sonra çocuğunuza dil öğretme konusunda derin bilgiler edinmeyeceksiniz; bunun için bir İngilizce öğretmenliği bölümüne kayıt olmanız gerekir. Fakat kitabı okumayı bitirdiğinizde evde dil öğrenmeye çalışan çocuğunuza nasıl yaklaşmanız gerektiği konusunda daha öz güvenli hissedecek, neleri yapıp neleri yapmamanız gerektiği hususlarında daha donanımlı olduğunuzu göreceksiniz. Ayrıca sizlere sunduğumuz “Etkinlik Sayfası”nda bulunan etkinlikleri yapıp bizlerle paylaşarak çocuğunuzla deneyimlediğiniz öğrenme anılarını geniş kitlelere ulaştırabilirsiniz.

Gelecek günlerin çocuklarımıza eğitim ve iş yaşamı anlamında büyük sınavlar getireceğini biliyoruz. Çocuklarımızın daha iyi bir yaşama sahip olabilmelerini, ülkelerine ve insanlığa katkı sağlayabilen verimli yetişkinlere dönüşebilmelerini ve kültürel sınırların ötesinde özgürce iletişim kurabilmelerini diliyoruz. Bu dileği tesadüfe veya şansa bırakmayacağız. Acı çekmeden, zorlanmadan ve ruhsal anlamda incinmeden de yabancı dil öğrenmek; başarısızlıktan korkmadan, denemekten çekinmeden mücadele etmek, keyifle ve heyecanla İngilizce öğrenebilmek mümkündür. Sizlere bunu nasıl başaracağınızı anlatacağız.

ÖĞRETMENLERE ÖZEL

Değerli meslektaşlarımız, bu kitabın bir diğer amacı da sizlerin çalışmalarına destek olmaktır. Öğrencilerinizin İngilizce öğrenme sürecine velileri de dâhil ederek somut katkılar yaptığınızı, sürekli sahada olan akademisyenler olarak biliyoruz. Velileriniz için referans kitap listeleri hazırlıyorsunuz, çevrim içi kaynaklara ve uygulamalara dair bilgi notları paylaşıyorsunuz ve çocukların boş zamanlarını İngilizce öğrenerek nasıl değerlendirecekleri konusunda velileri sürekli bilgilendiriyorsunuz. Çalışmalarınızı ve çabalarınızı göz önünde bulundurarak hazırladığımız bu kitabın içinde size faydalı olacağını düşündüğümüz bilgiler ve dil öğrenme etkinlikleri mevcuttur. Özellikle velilerin ders, ödev ve okul algılarına dair bir değişime ihtiyaç duyulduğunun farkındayız. Okulun ve öğretmenin önemli bir paydaşı olarak velinin eğitsel rolünü, sorumluluklarını doğru tanımlamamız ve velilerimize bu tanımları etkin bir biçimde aktarmamız gerekiyor. Size sunduğumuz bu çalışmamızın farkındalık yaratmak ve nihayetinde çocuklarımıza daha faydalı olabilmek adına katkılar sağlamasını umuyoruz.

Kitapta onlarca soru-cevap ve somut vakalar bulacaksınız. Birçok vakanın genel ve en sık yaşanan sorunlara dair olduğunu göreceksiniz. Kitapta ele aldığımız vakalar ve sorular dışında sizin de sürekli yaşadığınız sorunlar ve yabancı dil öğrenmeye dair yanıtladığınız sorular varsa lütfen bize ulaşınız. Sizlerin referansıyla kitabın sonraki baskılarında bu vakaları ve soruları da tartışmak isteriz.

Saygılarımızla,

Prof. Dr. Kemal Sinan Özmen, sozmen@gazi.edu.tr

Prof. Dr. Cem Balçıkınlı, balcikanli@gazi.edu.tr

KİTABIN SÖYLEMİ

Yirmi yılı aşkın bir süredir beraber çalışan iki İngilizce öğretmeni ve akademisyen olarak kitabın bölümlerini paylaşmak ve ayrı yazar isimleriyle bir kitap oluşturmak istemedik. Bunun yerine tek bir yazar gibi davranmaya karar verdik. Bu yazar söyleminin daha samimi bir üslup sağlayacağını düşündük. Birbirimizin cümlelerini tamamladık, düzenledik veya dönüştürdük. Bazı vakaları birimiz yarılırken diğeri tamamladı ve sonuçta ortaya, siz okurlara tek bir yazar gibi seslenen iki yazarlı bir kitap çıkıverdi. Faydalı olması tek hedefimiz ve dileğimizdir.

Vakaları analiz ederken ve soruları yanıtlarken teknik terimleri kullanmamak, eğitim bilimleri, dil bilimi ve dil edinimi alanlarının temel kuramlarını belirtmeye ifade etmek bizler için keyifliydi, çünkü kitabın hedef kitlesinin ihtiyacı doğrultusunda bir söylem geliştirmemiz gerekiyordu. Bu anlamda kitabın söylemi, çocuklarına yabancı dil öğrenimi sürecinde destek olmak isteyen anne babalara ve öğretmenlere yol göstermektir. Kitapta kullanılan dil ve üslup bu hedefe hizmet edecek şekilde belirlenmiştir. Daha fazlasını arayan okurun ilgili alanların literatürünü taramasını öneriyoruz.

“Yabancı dil öğretimi” ve “İngilizce öğretimi” ifadeleri sıklıkla birbirinin yerine kullanılmıştır. Yabancı dil öğretimi veya eğitimi, alanın temel ve genel başlığını oluşturmaktadır. Oysa İngilizce öğretimi, bu alanın içindeki alt bilim-araştırma dallarından bir tanesidir. Kitapta okuyacağınız tüm bilgiler, sorular, örnekler, vakalar ve etkinlikler yabancı dil olarak öğrenilen-öğretilen tüm diller için geçerlidir.

A. İNGİLİZCE ÖĞRENİMİNDE VELİLER VE ÇOCUKLAR

Çocuğunun iyi bir eğitim almasını isteyen her veli, yabancı dil öğrenmenin, özellikle de İngilizce öğrenmenin ne denli önemli olduğunun şüphesiz farkındadır. İngilizce uzunca bir zamandır dil bilimcilerin “Lingua Franca” dediği bir statüdedir. Bu kavram özetle dünya toplumlarının iletişim için kullandığı ortak dil demektir. Bu statü son otuz senedir, bilgisayar ve internet teknolojilerinin yaşamımızın her alanına iyice girmesiyle çok daha güçlü bir hâl almış durumda. Dolayısıyla çocuğunun dünyayı anlayan, yaşamın etkin ve güçlü bir katılımcısı olmasını isteyen ve en üst seviyede bilimsel eğitim almasını arzulayan her velinin en büyük hedeflerinden biri İngilizcenin çocuğunun yaşamında bir engele değil, aksine bir fırsata dönüşmesidir.

Velileri eğitmek iddiası taşıyan bu kitabı hazırlarken dil bilim, uygulamalı dil bilim, yabancı dil öğretimi alanyazını, psikoloji ve genel eğitim bilimlerinin temel kuram ve yaklaşımlarını esas aldık. Bunu yaparken teknik kavramlardan, alana has jargondan kaçınarak genel okurun keyifle okuyabileceği ve her velinin evinde yaşanan veya yaşanacak durumları ele alan bir metin ortaya çıkarmaya çalıştık. Elbette yabancı dil eğitimi alanını oluşturan ana kuram ve paradigmaları günlük dille ifade ederken “aşırı basitleştirme” ve “sığıştırma” dediğimiz tuzaklardan kaçınmak için epeyce uğraştık. Kollarımızı sıvamadan önce birer veli olarak biz şu soruyu sorduk:

“Kitapta analiz edilen veli-çocuk iletişimine dair vakalardan bir şeyler öğrenebilmemiz için yani kıssadan hisse çıkarabilmemiz için öncelikle neler bilmemiz gerekiyor?”

Bu soru çok önemli! Aksi hâlde, siz velileri belirli vakalar ve bu vakalarda meydana gelen olayların çözümleriyle sınırlandırmış olacaktık. Çalışmamızı ve sizinle olan iletişimimizi böyle dar bir kalıba sokmamak için kitabın İngilizce Öğretiminde Veliler ve Çocuklar isimli bölümünü tasarladık ve vakalardan önce birkaç konuyu sizler için netleştirmek istedik. Bu bölümde üç temel boyutu ele alarak yabancı dil öğretiminin temel kuramlarını tanıtmak istiyoruz. Kuram deyince endişelenmeyiniz; Türkçenin engin sularında herhangi bir bilim alanını keyifli bir söylemle ifade etmenin her zaman bir yolu vardır.

Bu bölümde öncelikle hedefimizi konuşacağız. Hakikaten İngilizceyi iyi bilmek ne demektir? Veliler olarak bizim amacımız nedir? Çocuklarımıza bu anlamda nasıl bir hedef koymuş durumdayız? Evlatlarımız belki özel okula gidiyor, belki devlet okulunda okuyor ve bir İngilizce kursunu takip ediyor, belki de özel ders alıyor. Durum ve bağlam ne olursa olsun, biz velilerin öncelikle bu soruya vereceği yanıt çok önemli:

“İngilizceyi bilmekten ne anlıyoruz?”

Vereceğimiz cevap, çocuğumuza vereceğimiz desteğin doğasını şekillendirecek. Tıpkı doğru mevsimde ağacı budamanın, doğru zaman gelince aşılamanın, gerektiği zaman gerektiği miktarda sulamanın ve ağacın meyvelerini doğru zamanda koparmanın elzem olması misali. İngilizceyi iyi bilmenin ne olduğunu doğru anlarsak tüm planımız değişecektir. Bu bölümün ilk kısmında sizlerle birlikte İngilizce öğrenmenin dinamiklerine bakarak çocuğumuzun hangi İngilizceyi ne zaman, ne miktarda öğrenebileceğini tartışacağız; yani haritayı doğru hazırlayacağız ki yolda, yolculukta kaybolmayalım.

İkinci kısımda ise size çocuğunuzun bilişsel (zihinsel) özelliklerini anlatmak istiyoruz. Bebekliğin ilk yıllarından başlayarak ergenliğe, oradan da genç yetişkinliğe kadar uzanan bilişsel bir seyahate çıkacağız. Çocuğunuz ilk düşüncelerini nasıl oluşturur? Düşünsel gelişim nasıl meydana gelir ve acaba bu gelişimin dil gelişimiyle bir ilgisi var mıdır? Akıl yürütme, somuttan soyuta doğru gelişen düşünsel mekanizmalar ilk filizlerini ne zaman veriyor? Ana dilini iyi öğrenmenin ikinci dil öğrenimine katkısı var mıdır? Pekâlâ, tersi geçerli mi? Çok erken yaşta, mesela kreş döneminde çocuk İngilizce öğrenmeli mi? Bu ve bunlara benzer sorular etrafında sizlere çocuğunuzun bilgiyi nasıl işlediğini, bir öğrenen olarak bizlerden güçlü ve zayıf yanlarını anlatacağız. Bu sayede siz de onu doğru zamanda doğru miktarda suyla büyütecek ve güçlü bir ağaca dönüşmesini izleyeceksiniz.

Bu bölümün üçüncü kısmı ise çocuklarımızın sosyokültürel gelişimiyle ilgilidir. Yani bu çocuk nasıl sosyalleşiyor, benliğini ve genel anlamıyla duygulanım

süreçlerini nasıl oluşturuyor? Yabancı dil öğretiminde çocuğumuzun sosyal gelişimi ve duygusal etkinlik trafiği bizler için büyük önem arz etmektedir. Eğer çocuğunuz herhangi bir yabancı dili, o dilin konuşulduğu ülkede öğrenmiyorsa, yani yabancı dili okul-sınıf bağlamında öğreniyorsa sosyal değişkenler ve duygular bizim için çok daha büyük bir önem kazanıyor. Çocuğum benlik duygusunu ilk ne zaman yüreğinde hissediyor? Dil kaygısı geliştirmemesi için neler yapmalıyım? Neden her şeyi bir oyun olarak görüyor ve derslerini önemsemiyor? Ortada somut hiçbir şey yokken İngilizceden neden nefret ediveriyor? Bunu nasıl düzeltebilirim?

Soracağımız bu tür hayati sorularla ve vereceğimiz yanıtlarla sizinle her şeyin apaçık ve net bir biçimde görüldüğü şu noktaya çıkacağız: Değerli veliler, çocuklarımız en az bizler kadar karmaşık kişiliklere sahip bireylerdir. Şimdi bir önceki cümleyi tekrar okuyunuz. İkna oldunuz mu? Belki oldunuz, belki olmadınız, bunu bilemeyiz fakat verdiğimiz veli eğitimlerinde bu cümleyi söylediğimizde çoğu velinin, yedi yaşındaki kızının en az onun kadar karmaşık bir varlık olduğuna ikna olmadığını görüyorduk. Bu fikre prensipte katılan velilerin çocuklarıyla iletişimlerini incelediğimizde de işin aslının öyle olmadığını gördük. Dokuz yaşında bir çocuğun kendine ait devasa bir evreni vardır ve biz velilerin o evrene girebilmesinin belli başlı yöntemleri bulunur. Ne de olsa çocuklar bizim yetişkin dünyamızın normlarını bilmiyor ve anlamıyorlar. O hâlde sağlıklı iletişim kurabilmek için onların yaşamına girebilmemiz gerekiyor. Amaçlarımızdan biri de bu: Size çocuğunuzun bilişsel ve duygusal haritasını çıkaracağız ve sonra hep birlikte heyecanlanarak *onunla nasıl daha iyi iletişim kurabilirim*, diye düşüneceğiz.

Unutmayınız, çocuğunuz hâlâ küçük, hâlâ masum bir çocuk. Liseyi henüz bitirmedi veya ilkokula daha geçen sene başladı. Onun geleceği için yapacağınız şeylerin sınırı yok. Daha, başarısız biri olduğu konusunda kemikleşmiş bir çıkarım yapmadı. Kendisini yetersiz veya yeteneksiz olarak henüz etiketlemedi. Kati bir başarısızlık çukuruna düşüp kendini yetersiz göreceği hayati deneyimler yaşamadı. Hâlâ alabildiğine meraklı, konuşkan ve umutlu. Daha üniversite sınavına girip hayalindeki bölümü kaçırmadı veya kaçırmış olsa bile onu güdülemeniz ve yanında olabilmeniz için önünüzde zaman var. Geç kalmış değilsiniz, eğer isterseniz, gerçekten isterseniz hiçbir zaman da geç kalmış olmayacaksınız. Gerçek ve sevgi dolu bir iletişim insanoğlunun efsunlu yanlarından biridir, yüreklerimiz gecenin karanlığını dağıtan parıltılı yıldızlar gibi sarar, ısıtır ve bizi mutsuzluğun kara kışından korur. Elbette gerçek ve sevgi dolu iletişimin de bazı kuralları vardır. Ezcümle doğru sözleri bulabilmek, doğru adımları atabilmek ve doğru davranış tercihlerinde bulunabilmek için öncelikle *sırtımızı bilime dayamamız* gerekiyor. O hâlde başlayalım!

1. İngilizce Yeterlik Seviyeleri

Bu bölümde modern yabancı dil eğitimi bağlamlarında sıklıkla kullanılan yeterlik seviyeleri hakkında sizleri kısaca bilgilendirmek istiyoruz. Bilgi aldığınız dil kurslarında, satın aldığınız okuma kitaplarında ve kaynak kitaplarda, okulda çocuğunuzun İngilizce öğretmeniyile görüşürken karşılaştığınız uluslararası anlamda kabul gören yabancı dil yeterliklerinin tanımlarını bilmeniz gerekiyor.

2000'li yıllara kadar az ya da çok İngilizce eğitimi görmüş olan herkes yeterlik seviyelerinin ne olduğunu kabaca bilirdi. Yeterlik seviyeleri "beginner", "elementary", "pre-intermediate", "intermediate", "upper intermediate" ve "advanced" şeklinde düşük seviyeden yüksek seviyeye doğru sıralanırdı. Bazı kaynaklar "beginner" yerine "starter" gibi terimler kullanırdı, fakat yeterlik aralığı genel anlamda böyleydi. 2000'li yıllarda Avrupa Birliği ile olan ilişkilerimizin eğitim anlamında yoğunlaşması ve 2001 yılında Avrupa genelinde yabancı dil öğretiminde temel referans kaynağı olan "Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni"⁽¹⁾ yayımlanması ülkemiz de dâhil, geniş bir coğrafyada yabancı dil yeterliklerinin tanımlanmasında yeni bir dönemi açtı. Kısa zaman içinde Millî Eğitim Bakanlığı yabancı dil öğretim programlarını bu çerçeveye metnine göre yeniden düzenledi, ki bu çok önemli bir gelişmedir. Türkiye'de yabancı dil öğretim müfredatları artık dil bilgisi odaklı olmaktan çıktı ve yerine işlevsel yani iletişimsel esaslara ve kavramlara dayalı bir öğretim-öğrenim anlayışı geldi. Elbette programlar büyüklüğü metinler değildir ve siz ne kadar iyi bir öğretim programı yazar-sanız yazın öğretmenin nasıl öğreteceğine, öğrencinin nasıl öğreneceğine ve ailelerin eğitsel çıktılar içinde neye değer vereceğine çoğunlukla ülkede yapılan hayati sınavlar [liseye ve üniversiteye giriş sınavları ve YDS (Yabancı Dil Sınavı) gibi ulusal dil yeterlik sınavları] karar veriyor. Başka bir deyişle tiyatro metniniz (öğretim programı) ne kadar iyi olursa olsun oyun sahneleyebilmeniz için yapımcıya, yönetmene, oyuncuya ve sahneye ihtiyaç duyarsınız. Elbette bu başka bir kitaba konu olacak derinlikte bir meseledir, fakat ülkemizde hâlihazırda kullanılan İngilizce öğretim programının çok kaliteli olduğunu bilmenizi isteriz.

Bu gelişmelerin sonucunda yeterlik seviyelerini de yeniden tanımlamış bulunuyoruz. Artık başlangıç seviyesi için A1, en üst seviye için C2 diyoruz. Yeterlik aralığı ise şu şekilde geliştirilmiş:

A. Temel Dil Kullanımı: A1 (Breakthrough) ve A2 (Waystage)

B. Bağımsız Dil Kullanımı: B1 (Threshold) ve B2 (Vantage)

C. Yetkin Dil Kullanımı: C1 (Effective Operational Proficiency) ve C2 (Mastery)

1 Council of Europe. Council for Cultural Co-operation. Education Committee. Modern Languages Division. (2001). Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment. Cambridge University Press.

Bu yeni yeterlik düzeylerini geliştirmenin en önemli sebebi Avrupa eğitim alanında tanımlanabilir, ölçülebilir ve karşılaştırılabilir yeterlik betimleyicileri oluşturabilmektir. Artık A1 seviyesi denildiği zaman tüm ülkeler tam olarak hangi iletişimsel yeterlikten bahsedildiğini, hangi dil işlevlerinin (özür dileme, selamlaşma, reddetme, tavsiye verme, vs.) ele alındığını net bir biçimde bilmektedir. Uluslararası yabancı dil sınavlarından tutun da özel dil kurslarına, ders kitabı hazırlayan küresel yayınevlerinden yabancı dil ağırlıklı okullara; dil öğretimi ile ilgili tüm çalışmalar artık bu metne ve onun sunduğu yeterlik düzeylerinin tanımlayıcılarına göre şekillenmektedir. Gördüğünüz gibi **A** düzeyi Temel Dil Kullanımı olarak ifade ediliyor. A1 ve A2 olarak bölünen bu seviyenin yanlarındaki İngilizce terimler “başlama” eylemini figüratif bir söylemle dile getiriyor. **B** seviyesine ise bağımsız dil kullanıcı düzeyine erişmek diyebiliriz. Eskiden Intermediate olarak tanımladığımız bu düzeyde öğrenciler, hem dili özerk bir biçimde kullanabilmekte hem de kendilerini geliştirme sürecinde öğretmene veya öğrenme ortamlarına daha az ihtiyaç duymaktadırlar. **C** düzeyi ise profesyonel seviyeye dairdir. Bu seviyeyi sizlere doğru ifade edebilmemiz için řu örneği verelim: 2019 yılında Millî Eğitim Bakanlığının yaptığı Liselere Geçiş Sınavı’nda giriş sınavlarında öğrencilerimiz 20 Türkçe sorusunda 9,45 net yapmıştır.⁽²⁾ ÖSYM (Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi) tarafından yapılan üniversiteye giriş sınavının ilk aşaması olan TYT’de (Temel Yeterlilik Testi) ise 40 Türkçe sorusunda 15,099 net yapmıştır.⁽³⁾ Elbette bu sınavlar sadece okuma becerisini ve dil bilgisi becerilerini ölçmekte ve dil öğretim kuramları açısından kötü olma skalasında en dipte sınıflandırılan sınavlardır. Yine de öğrencilerimizin hem liseye hem üniversiteye giriş aşamasında ana dillerinde **C** seviyesinde bir ortalama yakalamasını beklemek çok mu iddialı bir hedef olurdu? Genç veya yetişkin, kime sorarsanız sorun Türkçe bildiğini söyler. Öyle mi gerçekten? Bizlerin çocuklarımız için yabancı dildeki hedefimiz nedir?

Tüm bu soruları sizler için ayrıntılarıyla yanıtlayacağız. Fakat önce aşağıdaki tabloda, Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni’ne göre A ve B seviyelerinin iletişimsel tanımlarını ele almalıyız.

2 Ortaöğretim Kurumlarına İlişkin Merkezi Sınav, 2019, <https://bit.ly/2RdEf0e>

3 ÖSYM Yükseköğretim Kurumları Sınavı YKS Sayısal Bilgiler, 2019, <https://bit.ly/2QMZQ03>

Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni'ne Göre Yeterlik Düzeyleri

Yeterlik Seviyeleri	Ortak Referans Tanımlayıcıları
A1	<p>Aşına olduğu günlük ifadeleri ve ihtiyaç duyduğu somut durumların karşılanmasını amaçlayan çok temel cümleleri anlayabilir ve kullanabilir.</p> <p>Kendisini ve başkalarını tanıtabilir; yaşadığı yer, tanıdığı kişiler ve sahip olduğu eşyalar gibi kişisel detaylar hakkında sorular sorabilir ve cevap verebilir.</p> <p>Diğer kişinin yavaş ve net bir şekilde konuşması ve yardım etmeye hazır olması koşuluyla basit bir şekilde etkileşime girebilir.</p>
A2	<p>Günlük yaşam bağlamlarında sıklıkla kullanılan deyiş ve ifadeleri, sözlü ve yazılı olarak anlayabilir.</p> <p>Bire bir bilgi paylaşımında ve temel iletişimsel görevlerde, sözlü ve yazılı olarak söylem geliştirebilir.</p> <p>Ani ve beklenmedik durumlarda, kendini ve çevresini basit söylemler kurarak tanımlayabilir.</p>
B1	<p>İş, okul, eğlence vb. gibi alanlarda düzenli olarak karşılaşılan bilindik konularda temel iletişimsel ifadeleri anlayabilir.</p> <p>Hedef dilin konuşulduğu bir bölgede seyahat ederken ortaya çıkabilecek çoğu durumla başa çıkabilir.</p> <p>Aşına oldukları ve kişisel ilgi alanlarıyla bağlantılı basit metinleri üretebilir.</p> <p>Deneyimleri ve olayları aktarabilir; hayalleri, umutları ve isteklerini ifade edebilir; fikir ve planlarına dair sebepler göstererek kısa açıklamalarda bulunabilir.</p>
B2	<p>Teknik tartışmalarda ve çeşitli alanlara özel konularda soyut veya somut argümanları, karmaşık metinleri ve bu tür bağlamların ana fikirlerini anlayabilir.</p> <p>Ana dili İngilizce olan veya İngilizceyi ana dili seviyesinde kullanabilen bireylerle gelişen spontane sözlü bağlamlarda belirli bir akıcılık derecesinde doğal bir biçimde etkileşim kurabilir.</p> <p>Belirli fikirlerin veya konuların artı ve eksi yönlerini ele alabileceği tematik konularda geniş söylem biçimleri kullanarak net ve ayrıntılı metinler üretebilir.</p>

Sadece **A** ve **B** seviyelerini ele alıyoruz çünkü MEB'in öğretim programları, özel okullar da dâhil olmak üzere **B2** seviyesine kadar hazırlanır. Bazı özel okullar **C1** seviyesinde programları olduğunu iddia edebilirler. İlkokuldan itibaren tüm eğitim dili de dâhil olmak üzere yoğun bir İngilizce eğitimi veren okullar **C** seviyesine belki yaklaşabilir fakat bu durum, çok sık gözlemlediğimiz bir durum değildir. Bize kalırsa lise seviyesinden mezun olan öğrencilerin yabancı dili B2 düzeyinde kullanabiliyor olmaları yeterlidir, bu seviye onlara tüm kapıları açacaktır. Yurt dışı eğitimi, üniversitelerin hazırlık programlarını atlamak ve kimi servis derslerinden⁽⁴⁾ muaf olmak, ulusal ve uluslararası yabancı dil yeterlik sınavlarından tatmin edici bir puan almak bu yeterlik düzeyindeki bir öğrenci için başarılabilir hedeflerdir.

Tabloya dair küçük bir yorum daha ekleyerek yabancı dil öğrenmeye dair bakış açınızı güncelleyelim. Her yeterlik seviyesi, kişinin o seviyede *iletişimsel* anlamda neler yapabileceğine işaret ediyor ve seviyeler bu şekilde tanımlanıyor. Cümleleri dikkatli okursanız her birinin satır arasında iletişimsel beceriler olan "okuma, dinleme, konuşma ve yazma" becerilerinin tümleşik veya ayrı bir biçimde işlendiğini görürsünüz. Dil bilgisi kuralları veya kelime listeleri, seviyelerin tanımlanmasında kullanılmıyor. Öğrencileri etkin katılımcılar olarak gören başvuru metni; aktif öğrenme, öğrenen özerkliği, yabancı dil öğrenmede kültürler arası iletişim gibi esaslara dayanmıştır. Sizlerin de çocuğunuzun öğretmeninden ve okulundan beklentiniz bu esaslara dayalı olmak durumundadır. Çocuğunuza okuma, dinleme, konuşma ve yazma becerilerini geliştirmek için olanaklar tanınıyor mu yoksa çocuğunuz soyut ve karmaşık dil bilgisi kurallarıyla mı mücadele ediyor? Elbette buradan yapacağımız çıkarımda, "Dil bilgisi öğrenmek kötüdür." diye bir ifade yok. Öte yandan iletişimsel dil becerilerinin gelişmesinin tek yolunun özellikle A1 ila B1 seviyesinin ortalarına değin yoğun bir okuma, dinleme, yazma ve konuşma becerisi pratikleriyle olacağını bileceğiz.

2. İngilizceyi İyi Bilmek

Bir yabancı dili iyi bilmek ne demektir? Elbette kuramsal olarak yabancı dil öğrenmenin, hatta kendi ana dilini analiz etmenin sonu yok. Fakat özel ve iş yaşamında kullanmak üzere bir yabancı dili iyi bilmek, daha farklı bir tanım gerektiriyor. Bu anlamda çocuklarımızın İngilizceyi iyi bilmelerinin ne olduğu, onları geleceğe hazırlayan biz velilerin beklentileriyle tanımlanabilir.

⁴ Lisans programı dâhilinde verilen zorunlu ve seçmeli yabancı dil derslerine servis dersi diyoruz.